

70.
koncertní
sezona
2025
2026

Sólo pro Igora Ardaševa
a Koncert pro orchestr
Filharmonie v divadle II.
3. abonentní koncert
Janáčkovo divadlo
26 a 27|2|2026

Filharmonie
Brno Philharmonic

Program

CÉSAR FRANCK

Symfonické variace pro klavír a orchestr | 17'

Symphonic Variations for piano and orchestra

VINCENT d'INDY

Symfonie na francouzský horalský nápěv

op. 25 pro klavír a orchestr | 27'

Symphony on a French Mountain Air

for piano and orchestra, Op. 25

1. Assez lent – Modérément animé
2. Assez modéré, mais sans lenteur
3. Animé

přestávka / intermission 20'

BÉLA BARTÓK

Koncert pro orchestr | 35'

Concerto for Orchestra

1. Introduzione
2. Presentando le coppie
3. Elegia
4. Intermezzo interrotto
5. Finale

Igor Ardašev klavír / piano

Filharmonie Brno

dirigentka / conductor **Lucie Leguay**

O skladbách

Navzdory tomu, že se může program tohoto koncertu jevit na první pohled esteticky a geograficky nesourodý, je celý večer prostoupen jednou zásadní ideou: snahou definovat národní a osobní identitu prostřednictvím symfonického zvuku. V první půli se ocitneme v Paříži konce 19. století: v tavicím kotli estetických sporů, kde se právě rodila moderní francouzská instrumentální hudba. Druhá část nás přenesla do roku 1943 do Spojených států amerických, kde maďarský génius na sklonku života syntetizuje folklorní kořeny své domoviny s brilantní orchestrací a formální výstavbou západní tradice. Spojujícím prvkem všech tří děl je netradiční přístup k formě a specifické využití sólových nástrojů, které zde neslouží pouze k virtuózní exhibici, ale stávají se integrální součástí symfonického organismu.

K pochopení díla a uměleckých snah Césara Francka a Vincenta d'Indyho je nutné vrátit se do let 1870–1871: prohraná prusko-francouzská válka, vyhlášení Německého císařství ve Versailles, vzestup a následné brutální potlačení Pařížské komuny a zrod francouzské Třetí republiky neznamenal pouze nevratný politický otřes, ale též hlubokou kulturní krizi. Francouzská hudba do té doby byla dominována operou, na kterou ale měla největší vliv tvorba Richarda Wagnera. Instrumentální hudba pak byla vyočtěně vnímána jako doména německá. A většina francouzských umělců v čele s Charlesem Baudelairem uctívala Wagnera téměř jako božstvo. Ale ve změněném poválečném ovzduší francouzského revanšismu nebylo možné nadále hledat inspiraci v Německu. Proto v této atmosféře národního traumatu vzniká v roce 1871 Société Nationale de Musique (Národní hudební společnost) s heslem „Ars Gallica“ (Galské umění). Jejím cílem bylo povznesení francouzské komorní a symfonické hudby na úroveň té německé, avšak při zachování nebo spíše implementování čistě francouzské podstaty. Nově se tedy rozvinuly hudební rysy, které ve francouzské kultuře poslední čtvrtiny 19. století sloužily k vymezení francouzského národního umění; ať to bylo například hledání ve francouzské hudební minulosti, nebo naopak příklon k hudbě nonartificiální – primárně odlehčené hudbě kabaretů – či k vlivům regionálních specifik francouzské lidové hudby.

Ač narozen v belgickém Lutychu a po rodičích germánského původu, stal se **César Franck** (1822–1890) duchovním otcem této hudební obrody. Tento autor byl generačně spřízněný s naším Bedřichem Smetanou, se kterým ho navíc pojilo nejen přátelství s Ferencem Lisztem, ale též snaha o vytvoření moderní národní hudby.

Franck, který byl mimo jiné jedním ze studentů Antonína Rejchy, působil jako varhaník v neogotické bazilice svatě Klotyldy a jako profesor varhanní hry a improvizace na pařížské konzervatoři. Paradoxem je, že nikdy nevyučoval kompozici oficiálně, navzdory tomu, že je považován za jednoho z nejdůležitějších francouzských učitelů skladby 19. století. Jeho třída se stala lihní talentů, mezi něž patřil nejen Vincent d'Indy, ale také Ernest Chausson, Louis Vierne či Paul Vidal, kteří svého učitele pro jeho laskavou a zbožnou povahu nazývali „Pater Seraphicus“. Hudební odkaz Césara Francka je zastoupen především duchovní a varhanní hudbou, ale po vzoru novoromantismu též symfonickými básněmi (jednu z nich, *Les Éolides*, filharmonie uvedla před měsícem v Besedním domě). Na rozdíl od ostatních novoromantiků se však věnoval i komorní instrumentální a neprogramní symfonické hudbě, přičemž Franckova nejkválitnější díla vznikají až v pozdním období jeho tvorby.

Symfonické variace z roku 1885 proto představují jeden z vrcholů jeho symfonického (případně klavírního) díla, jehož kvality jsou navíc podpořeny mistrovskou architektonickou výstavbou. Nejedná se totiž o tradiční klavírní koncert se třemi samostatnými větami, nýbrž o sevřený jednolitý a organicky plynoucí celek. Spíše než o klasický variační cyklus jde o metamorfózy dvou hudebních idejí, ve kterých se zcela stírá hranice mezi sólistou a orchestrem. Klavírní part – ač velmi komplikovaný – není samoúčelně virtuózní; je to rovnocenný partner orchestru ve společném dialogu, nikoliv jeho soupeř, který by se přetahoval o pozornost. Ačkoliv mohou *Symfonické variace* zdánlivě působit jako klavírní koncert, je sólista postaven spíše před komplikovaný orchestrální part, podobně, jako je tomu například v *Burlesce pro klavír a orchestr* Richarda Strausse, která shodou okolností pochází ze stejného roku jako Franckovy variace.

Kromě mimořádných hudebních děl přesáhl Franckův hudební odkaz také – a to především – díky studentům z jeho neoficiální kompoziční třídy hluboko do 20. století. Jak již bylo zmíněno, **Vincent d'Indy** (1851–1931) byl jedním z nich, a to tím nejvěrnějším, nejslavnějším a nejangažovanějším. Nadto se také stal jednou z vů-

bec nejrozporuplnějších osobností francouzské hudební kultury 19. a 20. století.

Jeho narození do staré aristokratické rodiny se silným monarchistickým, militaristickým a katolickým pnutím určilo směřování celého jeho života včetně umělecké tvorby. Jako dvacetiletý mladík se účastnil prusko-francouzské války a prohru své země hořce oplakal. Proto byl také jedním z prvních, kteří se ihned po jejím založení přidali k Société National, a po smrti Francka se stal jejím ředitelem. Na rozdíl od ostatních francouzských kolegů však nezanevřel na německou hudbu, ale naopak se stal jejím velkým propagátorem. Zlomový okamžik nastal roku 1894, kdy Francií otřásla Dreyfusova aféra, jež na dalších 20 let rozdělila francouzskou společnost. Coby antidreyfusard se d'Indy po Dreyfusově osvobození nadobro vzdálil od jakýchkoliv republikánských a demokratických hodnot a ještě více se upnul ke svým royalistickým a klerikálně-pravicovým názorům. Kromě vstupu do krajně pravicové Ligue de la Patrie Française se rozhodl se dvěma dalšími kolegy založit Scholu Cantorum: hudebně-vzdělávací instituci, která by stála v opozici pařížské konzervatoři řízené Třetí republikou. Nejdůležitější součástí výuky na Schole bylo především studium Palestriny, Bacha a Beethovena, ale také důraz na formalismus sonát a symfonií. Jestliže se na konzervatoři vyučovala především harmonie, na Schole to byl naopak kontrapunkt. A opravdu, zatímco absolventi konzervatoře na počátku 20. století byli často zástupci bezforemného impresionismu, repertoár studentů Scholy obsahoval zejména absolutní komorní instrumentální či symfonickou hudbu se skvělou úrovní polyfonie. Nešťastný však byl d'Indyho extrémní antisemitismus, který pramenil z jeho dogmatického katolicismu a nekritického uctívání Richarda Wagnera. Politické názory Vincenta d'Indyho se však musí brát v kontextu s tehdejší dobou a zejména s jeho rodinným původem, který ho svým způsobem pro toto směřování predestinoval.

Jako učitel kompozice byl přísný, důsledný, ale všemi studenty oblíbený a uznávaný a bezesporu byl výraznou osobou francouzského hudebního života. Navzdory tomu, že je d'Indy tvůrce pouze tří symfonií (případně čtyř), řadí se mezi největší francouzské symfoniky přelomu 19. a 20. století.

Symfonie na francouzský horalský nápěv (známá též jako *Symphonie cévenole*) z roku 1886 je nejhranější d'Indyho kom-

pozicí a také opusem bezprostředně reagujícím na heslo „Ars Gallica“. Skladatel zde totiž plně uplatňuje principy regionalismu, neboť se toto dílo rozhodl postavit na autentické lidové melodii. Tímto gestem d'Indy demonstroval, že francouzská symfonie nemusí čerpat jen z abstraktních témat, ale může vyrůstat z francouzské půdy, podobně jako to dělali skladatelé například v Rusku, Čechách nebo Skandinávii.

Úvodní melodie má ve své jednoduchosti a upřímnosti opravdu v něčem blízko Mocné hrstce a Rimskému-Korsakovovi, který Paříž okouznil na Světové výstavě o 3 roky později. Přestože je klavírní part velmi exponovaný a technicky náročný, je podobně jako u Franckových variací nedílnou součástí symfonického celku, nikoliv koncertantní exhibice.

V první větě d'Indy představuje nebývalou motivicko-tematickou práci s hlavním tématem, které prostupuje celou částí v rozličných metamorfózách. Druhá věta může určitým způsobem – zejména hudebním zápisem a zvukovou barevností – evokovat pozdější impresionismus, avšak ve formálně pevné podobě. Rytmicky bujará třetí část uzavírá celý cyklus radostnou apoteózou nejen venkova, ale především francouzského člověka. Na druhou stranu lze v této závěrečné části slyšet vlivy německé pozdněromantické hudby, jako by zde d'Indy předjímal zvukovost děl R. Strausse a Mahlera.

Hudba Vincenta d'Indyho včetně této symfonie je ve francouzském prostředí značně specifická, protože určitým způsobem vytváří most mezi německým formalismem a francouzskou zvukovostí.

Dnešní provedení d'Indyho *Symfonie na francouzský horalský nápěv* je také ohlédnutím do historie Filharmonie Brno: tento opus totiž zazněl na abonentním koncertě brněnských filharmoniků v prosinci 1956, v jejich oficiálně první sezoně, a to v podání klavíristy Jaroslava Šháněla a za řízení jejich pozdějšího šéfdirigenta Františka Jílka.

Druhá polovina koncertu nás přesune o více než půl století dopředu a na zcela jiný kontinent, ačkoliv evropskou hudební tradici v žádném případě nepustíme. Příběh **Koncertu pro orchestr Bély Bartóka** (1881–1945) je jedním z nejpohnutějších v hudební historii 20. století, opravdově podobně dramatický jako v případě Šostakovičovy

Leningradské symfonie: je to příběh o vytržení z kořenů, smrtelné nemoci, chudobě a nejistotě, ale také o obrovské síle a vzepětí tvůrčího ducha.

Bartók, podobně jako velká část evropských intelektuálů a umělců, utekl před druhou světovou válkou do Ameriky. Jeho odchod z Maďarska v říjnu 1940 byl morálním gestem – odmítl žít v zemi, která se stala vazalem nacistického Německa. Po příjezdu do Spojených

států na něj ale nikdo nečekal, jeho hudba zde nebyla příliš populární a postupem času přestal veřejnost zajímat úplně a do hudebního i běžného života se tento hrdý a nepraktický člověk jen těžko adaptoval. Podobnou situaci po příjezdu do USA mimo jiné zažil i Jaroslav Ježek, kterému se tato izolace ale stala roku 1942 osudnou. Bartóko-vo zdraví se vlivem nediagnostikované leukémie rapidně zhoršovalo, a protože nebyl členem amerického svazu skladatelů, byla kritická i jeho finanční situace. Roku 1943 vážil při nástupu do nemocnice pouhých 40 kilogramů a již více než tři roky nekomponoval. I psychicky byl Bartók zlomený člověk, který na život rezignoval. Zlom ale nastal díky iniciativě Bartókových přátel, houslisty Josefa Szigetiho a dirigenta Fritze Reintera, kteří přesvědčili Sergeje Kusevického, šéfdirigenta Bostonského symfonického orchestru, aby si u Bartóka objednal kompozici na památku své zesnulé ženy Natalie Kusevické.

Objednávka Bartókovi doslova vřela novou krví do žil. Během pouhých sedmi týdnů na podzim 1943 v sanatoriu zkomponoval *Koncert pro orchestr*. Toto dílo je vyvrcholením jeho celoživotního úsilí o syntézu východoevropského folkloru a západní umělecké hudby. Bartók neuznává přímé citace lidových písní (až na pár výjimek), ale na základě zkušeností si vymyslí svůj vlastní folklor, pomocí kterého se navrácí do své domoviny: do rodného Banátu a do Sedmihradska, kde probíhala hlavní část jeho folkloristického výzkumu. Hudební jazyk *Koncertu pro orchestr* je prosycen intervaly, rytmy a módy typickými pro maďarskou a rumunskou hudbu, avšak zde je to hudba zcela autorská. Matoucí může být netypické označení *Koncert pro orchestr*: proč koncert, když se jedná o symfonické dílo? Autor v této kompozici totiž s jednotlivými nástroji či nástrojovými skupinami zachází virtuózně, koncertantně, a proto každý jeden hráč dostává možnost zazářit jako sólista. Jedná se tedy o totožný princip, jakým Franck a d'Indy chápali klavír ve svých symfonických opusech: koncertantní, ale zároveň integrální.

Bartókův *Koncert* sestává z pěti vět, které vytvářejí určitý formální oblouk. První věta je zahájena temnou „noční hudbou“, tolik typickou pro Bartókovu pozdnější tvorbu. Tato úvodní část také zrcadlí skladatelovu úzkost, osamělost a izolovanost v americkém exilu: celá vyrůstá z chmurné kvartové melodie, po které zazní tichý beznadějný motiv. Postupně se však nálada mění v energické allegro plné tečkovaných rytmů odkazujících k Bartókově domovině, přičemž za zmínku zcela jistě stojí imitační pasáž v žesťových nástrojích, která je důkazem neuvěřitelné Bartókovy kompoziční mimořádnosti, srovnatelné s mistry renesanční vokální polyfonie.

Bezesporu geniální hudba druhé věty s názvem *Presentando le coppie* (Představení dvojic) patří k nejoriginálnějším symfonickým kompozicím nejen 20. století. Dechové nástroje zde nastupují vždy ve specifických paralelních intervalech (fagoty v sextách, hoboje v terciích, klarinety v septimách, flétny v kvintách, trubky v sekundách), přičemž tyto intervaly navíc podporují zvukovost a výslednou barvu zmíněných nástrojů. Jedná se o brilantní stylizaci lidového dvojhlasu v umělecké hudbě. Uprostřed věty se pak objeví kontrastní a působivý chorál žesťů evokující varhanní hru.

Třetí věta, duchovní i formální srdce celého díla, je elegií nikoliv pouze podle názvu: je to žalozpěv plný trýznivého stesku po domovi-

ně vyjadřující hluboký existenciální smutek. Tematicky i charakterově je tato část spřízněna s úvodem první věty, nejvíce prostřednictvím zmíněné „noční hudby“. Ne nadarmo zde Bartók pracuje s oním úzkostným motivem, který teprve v této větě dostává plný kontext.

Čtvrtá část, *Intermezzo interrotto* (Přerušené intermezzo) je čistou romantickou reminiscencí na Bartókův domov. Tato melancholická část plná střídání nepravidelných taktů je však náhle přerušena banálním, ba spíše vulgárním pochodovým tématem, ve kterém Bartók paroduje známé téma z již zmíněné Šostakovičovy *Leningradské symfonie* (které mimochodem sám Šostakovič převzal z Lehárových *Veselé vdovy*). Šostakovičovo opus magnum bylo totiž v době komponování *Koncertu pro orchestr* symbolem boje spojenců proti mocnostem Osy a doslova ho bylo všude plno. Těžko říci, zdali Bartók na úspěch Šostakovičovy „Sedmé“ žárlil, nebo ho pouze dopalovala její všudypřítomnost, každopádně toto bezostyšné zesměšnění ve čtvrté části *Koncertu pro orchestr* je přinejmenším jízlivé a nekolegální.

Všechny čtyři věty působí jako soubor temnoty a světla, dobra a zla, a tak v poslední, páté větě konečně dochází ke katarzi, kdy zvítězí ona legendární bartókovská vitalita plná energie a nezastavitelného brutálního elánu; zde se bezesporu jedná i o výbuch životní síly a naděje, o vítězství nad nemocí a nad depresí. Pro tuto větu Bartók také vytvořil dva závěry, první spíše náhlý, druhý naopak tradičnější s působivějším vyvrcholením, který je při provádění frekventovanější.

Patrik Červák

O účinkujících

Brněnský pianista **Igor Ardašev** studoval na Konzervatoři Brno a na Janáčkově akademii múzických umění ve třídě Inessy Janíčkové. V letech 1989–1992 studoval u Paula Badury-Skody v Rakousku a u Rudolfa Serkina v USA.

V osmdesátých a devadesátých letech minulého století získal řadu ocenění na mezinárodních soutěžích (laureát Čajkovského soutěže v Moskvě, soutěže Pražského jara, soutěže královny Alžběty v Bruselu a soutěže Marguerite Long-Jacques Thibaud v Paříži). Roku 1990 obdržel 1. cenu v soutěži Marie Callasové v Aténách.

Je zván na mezinárodní hudební festivaly jako Pražské jaro, Mezinárodní hudební festival Leoše Janáčka, Festspiele Europäische Wochen Passau, Musikfestival Schloss Moritzburg, Festival Rudolfa Firkušného, Conventus Moraviae a další.

Spolupracuje s předními českými interprety, jako jsou Jiří Bárta, Pavel Šporcl či Ivan Ženatý. Od roku 1994 hraje v klavírním duu s Renatou Lichnovskou.

Jeho bohatá diskografie obsahuje díla jako Čajkovského *Klavírní koncert b moll*, Janáčkova *Žárlivost* (s Rudolfem Firkušným), Dvořákovy *Slovanské tance* a klavírní verze Smetanovy *Mé vlasti* (s Renatou Lichnovskou) a kompozice Lisztovy, Martinů, Ježkovy, Prokofjevovy, Musorgského a Beethovenovy.

Od roku 2012 pedagogicky působí na Janáčkově akademii múzických umění v Brně. V roce 2019 mu byla udělena Cena města Brna v oboru hudba.

Igor Ardašev patří k oblíbeným brněnského publika. Ve dvaceti letech se stal poprvé titulárním sólistou brněnské filharmonie (s filharmonií však sólově vystupoval od svých jedenácti let). Jeho jméno se pak ve výčtu sólistů filharmonie udrželo dalších sedm sezon. Na místo rezidenčního sólisty Filharmonie Brno se poté vrátil v sezoně 2017/2018. Naposledy se s Filharmonií Brno představil v roce 2023, kdy se brilantně ujal virtuózního sólového partu v Chačaturjanově *Klavírním koncertu*.

Více na www.ardasev.cz

Dnešní **Filharmonie Brno** vznikla v roce 1956 sloučením rozhlasového a krajského orchestru a od té doby patří svou velikostí i významem k české orchestrální špičce. Na svých turné provedla na tisíc koncertů v Evropě, ve Spojených státech, v Latinské Americe, na Dálném i na Blízkém východě. Je pravidelným hostem světových i českých festivalů. V posledních sezonách uspořádala turné po Velké Británii, Spojených státech a Jižní Koreji a navštívila řadu renomovaných festivalů a pódíí (festival Rheingau v Německu, festival Ars Electronica v Linci, Bratislavské hudobné slávnosti, Carnegie Hall v New Yorku, Grosses Festspielhaus v Salcburku, Gewandhaus v Lipsku, Narodowe Forum Muzyki ve Vratislavi, Musikverein a Konzerthaus ve Vídni, festival v rakouském Grafeneggu či NOSPR v Katovicích).

Orchestr pravidelně natáčí pro Český rozhlas a Českou televizi. Kromě realizace nahrávek pro řadu společností (Supraphon, Sony Music, IMG Records, BMG, Channel 4) zakládá filharmonie v roce 2020 svůj vlastní nahrávací label Filharmonie Brno, kde edice vydala 6 titulů. Nahrávka *12. symfonie* Philipa Glasse z této edice byla v roce 2022 nominována na cenu ICMA. Dynamicky také rozvíjí zakázkové nahrávání pro globální klientelu v rámci Czech Orchestra Recordings.

Dějiny orchestru prošla řada českých a světových dirigentských osobností jako Břetislav Bakala, František Jílek, Petr Altrichter, Jiří Bělohávek, Sir Charles Mackerras, Jakub Hrůša nebo Tomáš Netopil. Od sezony 2018/2019 je šéfdirigentem a uměleckým ředitelem Filharmonie Brno Dennis Russell Davies.

Filharmonie Brno je dnes nejen silným hráčem na poli symfonické hudby doma i v zahraničí, ale i předním organizátorem hudební sezony druhého českého města, aktivním festivalovým pořadatelem (Festival Špilberk, Moravský podzim, Velikonoční festival duchovní hudby, Expozice nové hudby), kreativním lídrem orchestrální dramaturgie a inovativním tvůrcem široké škály edukativních programů. Zaštiťuje mezinárodně proslulý dětský sbor Kantiléna, od roku 2010 pořádá festival mladých hudebníků Mozartovy děti, v roce 2014 založila svou Orchestrální akademii. Působí v neorenesančním Besedním domě, „brněnském Musikverein“ z dílny Theophila von Hansena z roku 1873, a těší se na nový, moderní koncertní sál, který navrhuje tým architektů Tomasz Koniora a Petra Hrůši a akustika Yasuhisy Toyoty.

Více na www.filharmonie-brno.cz

© Julien Benhamou

Francouzská dirigentka **Lucie Leguay** patří k výrazným osobnostem mladé dirigentské generace. V sezoně 2026/2027 se ujme pozice hudební ředitelky orchestru Sinfonietta Lausanne.

Její sezona 2025/2026 je proktnutá významnými debuty u předních světových orchestrů a operních domů, mimo jiné s Orchestre Symphonique de Montréal, Royal Stockholm Philharmonic a BBC Philharmonic. Za zmínku stojí také návrat k Orchestre Philharmonique de Radio France, Orchestre Philharmonique Royal de Liège, Opéra Orchestre National Montpellier Occitanie a Ensemble Modern a první vystoupení na německé operní scéně s novou produkcí *Pelléa a Mélisande* ve Staatsoper Darmstadt.

Navazuje tak na úspěšnou sezonu 2024/2025, během níž debutovala u Orchestre National de France a Opéra Orchestre National Montpellier Occitanie a vrátila se k Orchestre de la Suisse Romande. Pravidelně vystupuje v amsterdamském Concertgebouw s Noord Nederlands Orkest a spolupracovala také s Orchestre de Paris, WDR Sinfonieorchester, MDR Sinfonieorchester, Orchestre National du Capitole de Toulouse, Konzerthausorchester Berlin, Dortmund Philharmoniker, Nürnberger Symphoniker a Orchestre National de Lyon.

Lucie Leguay je zkušenou interpretkou soudobé hudby. Úzce spolupracovala mimo jiné s Peterem Eötvösem, Heinzem Holligerem a Kaijou Saariaho. Pravidelně spolupracuje s Ensemble Modern a Ensemble Incontemporain.

V roce 2023 získala ocenění Victoires de la Musique Classique v kategorii Révélation – Chef d'orchestre. V roce 2019 byla vybrána jako asistentka dirigenta na festivalu ve Verbieru, kde spolupracovala s dirigenty jako Valerij Gergijev, Lahav Šani, Gábor Takács-Nagy, Klaus Mäkelä a Daniel Harding. Po dobu tří let působila jako asistentka Mikka Francka u Orchestre Philharmonique de Radio France.

Studovala u Jeana-Sébastiena Bérauda a získala magisterský titul v oboru dirigování na Haute École de Musique de Lausanne, kde byla žačkou Auréliena Azana Zielinského.

Více na www.lucieleguay.com a www.askonasholt.com

Summary

Solo for Igor Ardašev

This concert presents two works by notable figures of French Romanticism, *Symphonic Variations* by César Franck (1822–1890) and *Symphony on a French Mountain Air* by his pupil Vincent d'Indy (1851 to 1931), under the baton of a rising French star, Lucie Leguay. Both works will afford Igor Ardašev, a favourite of audiences in Brno and beyond, with a unique opportunity to demonstrate the breadth of his keyboard personality.

The performance of d'Indy's *Symphony on a French Mountain Air* offers a glimpse into Filharmonie's past: the work was heard at the orchestra's subscription series concert in December 1956 – during the ensemble's first official season – with the pianist Jaroslav Šáněl and under the direction of František Jílek, who went on to become Filharmonie's chief conductor.

Concerto for orchestra

Béla Bartók (1881–1945), one of the most important composers of the first half of the 20th century, left Hungary for the United States in 1940. Like many of his colleagues, he was fleeing the fascist threat; but unlike most, he found himself unable to adapt to the new lifestyle. After contracting a serious illness – leukaemia – he was struck by depression ("I shall not write another note") and got into financial difficulties. At this point, the conductor and benefactor Serge Koussevitzky intervened: he visited Bartók in his New York hospital in June 1943 and commissioned him to write an ambitious orchestral work. For Bartók, this commission proved a miraculous, life-saving tonic; he quickly recovered and moved to Asheville, a quiet city in North Carolina, where he completed his *Concerto for Orchestra* on 8 October 1943. Weighty enough to be considered a symphony, the name Bartók gave the work was to reflect the virtuoso character of the individual instrumental parts, often treated as solos.

The première of *Concerto for Orchestra*, given on 1 December 1944 by the Boston Symphony Orchestra conducted by Serge Koussevitzky, was a triumphal success. Bartók was present at a repeat performance in New York the following month; it was one of his last joyful experiences.

Vítězslav Mikeš

translated by Štěpán Kaňa

Prosíme posluchače, aby zaujali svá místa včas a vypnuli své mobilní telefony.

Změna programu a účinkujících vyhrazena.

Za podporu a spolupráci děkujeme

Vydala Filharmonie Brno v roce 2026

text Patrik Červák a Vítězslav Mikeš

překlad Štěpán Kaňa

sazba Ingrid Králíková

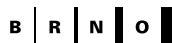
produkce Daniel Svoboda

redakční uzávěrka 20|2|2026

Filharmonie Brno, příspěvková organizace

Komenského náměstí 534/8, 602 00 Brno, ☎ +420 539 092 801

www.filharmonie-brno.cz, www.salprobrno.cz

jihomoravský kraj

Statutární město Brno finančně podporuje Filharmonii Brno.

Vybrané koncerty se konají za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky a Jihomoravského kraje.

www.filharmonie-brno.cz
www.salprobrno.cz

